

BMG-nyň ÝYK-nyň Serhetüsti kontekstinde daşky gurşawa ýetýän täsire baha bermek barasyndaky Konwensiýasy

## Espo konwensiýasy

*Saýlanan elementler suratlarda görkezilen*





Organization for Security and  
Co-operation in Europe

Bu resminamada öňe sürilen pikirler onuň awtorlaryna degişlidir we Ýewropada Howpsuzlyk we Hyzmatdaşlyk Guramasynyň (ÝHHG) we Birleşen Milletler Guramasynyň Ýewropa Ykdysady Komissiýasynyň (BMG ÝYK) garaýşyny görkezmeýär. Bu neşirdäki material saýlama we ýönekeýleşdirilen görnüşde berlen, we ol konwensiýanyň, teswirnamanyň ýa-da başga bir gollanma resminamanyň tekstini çalyşmaýar.

ÝHHG we Konwensiýa sekretariatynyň goldawy bilen «Zoý» Ekologiki ulgam tarapyndan taýýarlanylady.

Konsepsiýa: Wiktor Nowikow, Ýelena Santer, Ýekaterina Molodsowa, Kristian Melis.

Illýustrasiýa: Ruslan Walitow

Dizaýn: Ýaroslav Tartykow

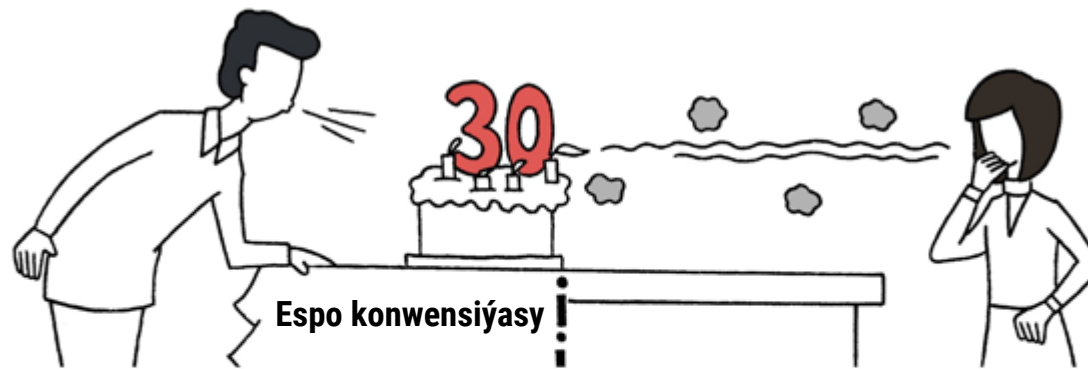


# Mazmuny



BMG ÝYT konwensiýasy we strategiki ekologiki bahalandyrmak baradaky teswirnamasy.....	5
Daşky gurşawa täsiri serhetaşa kontekstde bahalandyrmak (DGTB) prosedurasý.....	6
Konwensiýa gutarnykly çözügüt kabul edilýänçä ulanylýar.....	7
Duýduryş ýoklugynda.....	8
Maglumat ýaýratmagyň käbir usullary.....	9
Esasy ýörelgeler.....	10
Konwensiýa degişli bolan işiň käbir görnüşleri.....	11
Daşky gurşawa täsiriň käbir görnüşleri.....	14
Alternativ çözügütleri we daşky gurşawa täsirini azaltmak üçin iň amatly çäreleri gözden geçirmek.....	15
Hyzmatdaşlygyň görnüşleri.....	17
Anyk ýagdaýlar.....	18
Üstünlikli hyzmatdaşlygyň mysaly.....	19
Strategiki ekologiki bahalandyrmagy talap edýän meýilnamalar, maksatnamalar we strategiki resminamalar.....	20
Ekologik faktorlaryna esaslanýan strategiki çözügütleriň mysallary.....	21
Daşky gurşawy strategiki taýdan bahalandyrmagyň (SEA) ädimleri: energiýa pudagynyň mysalynda.....	22
Çu we Talas derýalarynyň akabalaryndaky suw baýlyklary boýunça hyzmatdaşlyk: daşky gurşawyň strategiki meseleleri.....	23
Almata bilen Yssy kölüň arasynda syýahatçylygyň we aragatnaşygyň ösdürilmegi: daşky gurşawyň strategiki meseleleri.....	24
Radioaktiwlikden miras galan galyndylary arassalamak: ýerli Orhus merkezleriniň wezipesi.....	25
BMG ÝYT Espo konwensiýasynyň gurluşy we işi.....	26
BMG ÝYT Espo konwensiýasynyň beýleki konwensiýalar bilen gatnaşygy.....	27
Goşmaça maglumat we usuly materiallar.....	29





*Ýewropada Howpsuzlyk we Hyzmatdaşlyk Guramasy (ÝHHG), Birleşen Milletler Guramasynyň Ýewropa ykdysady kommissiýasy (BMG ÝYK) bilen ýakyn hyzmatdaşlykda işleýär we Serhetüsti kontekstinde daşky gurşawa ýetýän täsire baha bermek barasyndaky BMG ÝYK Konwensiýasy (Espo konwensiýasy), esasanam. Merkezi Aziýanyň ýurtlarynda kuwwatlylygy artdyrmak boýunça bilelikdäki çäreler arkaly durmuşa geçirilmegini goldaýar.*

*Konwensiýanyň kabul edilmeginiň 30 ýyllygy mynasybetli taýýarlanan bu neşirdäki suratlar, onuň ruhuny we daşky gurşawy goramakdaky we halkara hyzmatdaşlygyny ösdürmekdäki ornuny görkezýär*

## BMG-nyň Ýewropa ykdysady komissiyasynyň Espo Konwensiýasy

Bütindünýä

## Daşky gurşawa strategiki baha bermek teswirnamasy

Bütindünýä

### KABUL EDILEN

1991-nji ýylda Espo (Finlýandiýa)  
1997 –nji ýyldan bäri hereket edýär

2003-nji ýylda Kiýew (Ukraina)  
2010-njy ýyldan bäri hereket edýär

### 2021-NJI MART ÜÇIN TARAPLARYŇ SANY

ÝeB ýurtlary goşmak bilen **45** sany tarap

ÝeB ýurtlary goşmak bilen **33** sany tarap

### ŞU AŞAKDAKYLARA GATNAŞYKDA PEÝDALANÝAR:

hususy we döwlet pudagynda taslama derejesinde meýilleşdirilen çäreler gatnaşykda

ýurduň daşyndaky daşky gurşawa ep-esli zyýanly täsir etmek ähtimallygynyň barlygynda

serhetara derejesinde

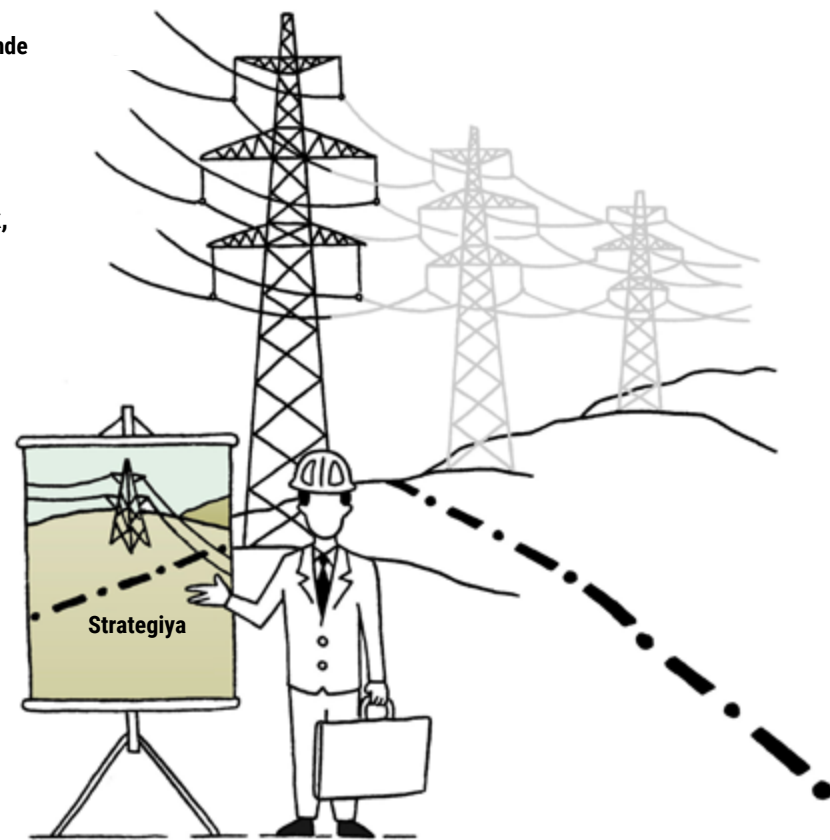
döwlet syýasatlaryna, meýilnamalaryna, maksatnamalaryna we kanunlaryna gatnaşykda

daşky gurşaw üçin, şol sanda saglyk üçin möhüm netijeleri; ösüş taslamalaryny ylalaşmagyň mehanizmini üpjün edýär

ýurduň içinde we serhetara derejesinde

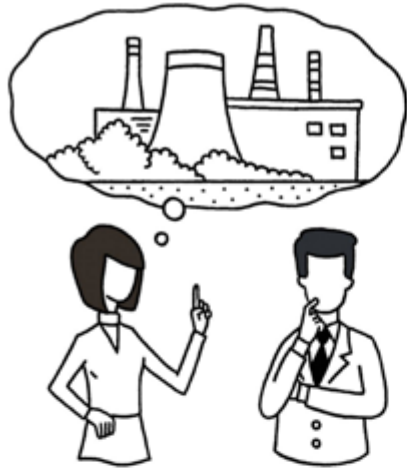
### MAKSADY

ykdysady ösüşi meýilleşdirilende ekologiki faktorlary göz önünde tutup, möhüm zyýanly täsirleriň önüni alymak, azaltmak ýa-da gowşatmak



Konwensiýaga I llova to'g'risidagi tafsilotlar 11 - 13 -betlarda

## Serhetara kontekstde daşky gurşawa täsire baha bermek prosedurasy



### Täsiri ýetýän tarap

- ⇒ habarnamanyň alandygyny tassyklaýar,
- ⇒ daşky gurşawa täsirini bahalandyrmak prosedurasyna gatnaşmak niýeti bardygy barada habar berýär.

*Wagtynda berlen jogabyň bolmazlygy prosedura gatnaşmaga islemezlik hökmünde düşündirilip bilner*



### Gelip çykyş tarap

- ⇒ daşky gurşawa täsirini bahalandyrmak boýunça resminamalary taýýarlaýar,
- ⇒ ngaramak üçin ygtyýarly edaralara we degişli Tarapyň jemgyýetçiligine iberýär.

### Gelip çykyş tarapy

- ⇒ täsir edýän Taraplara I Goşundyda görkezilen ep-esli derejede zyýanly serhetara täsir edip biljek işleriň meýilleşdirilýän işleriň islendigi barada habar berilmegini üpjün etmeli.

*Serhetüsti ýaramaz täsir etmek ähtimallygyny aradan aýyryp bolmajak bolsa, habar bermek hökmanydyr.*



Jemgyýetçiligiň gatnaşmagy  
(9-nji sahypa serediň)



### Окончательное решение

Täsir ýetjek Tarapa gutarnyly karar, şeýle hem şol kararyň esaslanýan sebäpleri we pikirleri barada habar berilýär. Özbaşdak hukuklar barada 10 sahypa serediň

### Gelip çykyş tarap

- ⇒ meýilleşdirilýän iş babatyndaky çözüdi daşky gurşawa ýetjek täsiriň bahasyny, alnan bellikleriň we maslahatlaryň netijelerini göz öňünde tutup kabul edýär

Gyzyklanýan Taraplar resminamalaryň esasynda, täsirleri azaltmak, mümkin bolan alternativ çözümler we gözegçilik boýunça maslahatlaşmalar geçirýärler. (15 - 16 -nny sahypalara serediň)

## Konwensiya gutarnykly çözügüt kabul edilyänçä ulanylýar

### Gelip çykyş tarap



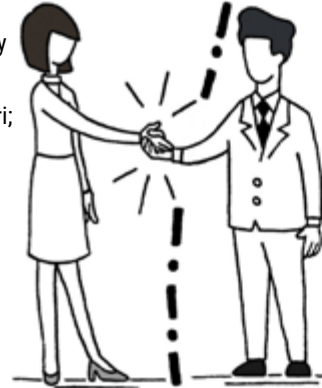
### Täsiri ýetýän tarap



### Karar kabul edilende, Gelip çykyş tarap

täsiri ýetýän Tarapa

- ⇒ meýilleşdirilýän iş babatynda gutarnykly karary berýär
- ⇒ onuň esaslanýan sebäplerini we pikirleri;
- ⇒ anyk bellikleriň näme üçin ret edilendiginiň düşündirilişi.



### Gelip çykyş tarap we Täsiiri ýetýän tarap bilelikde jogapkärçilik çekýärler

zyýan ýetýän tarapyň we gelip çykyş tarapyň jemgyýetçiligi üçin deň mümkinçilikler



# Habarnamanyň ýoklugynda

## Potensial täsir ýetýän tarap



Eger bir Tarap özüne täsir ýeter diýip hasaplaýan bolsa, yöne habar almasa, hökman ...

### Talap



... ýaramaz täsirini ýetirip biljek bir iş barada habarly bolan badyna gelip çykan Tarapa ýüz tutumak we bu iş barada maglumat soramak;

### Gelip çykyş tarap



### Esas

Täsiri ýetýän Tarap maglumat alansoň öz territoriýasyna düýpli ýaramaz täsirleri näme üçin aradan aýyryp bolmaz diýip hasaplaýandygynyň esasyny görkezmeli.

### Täsiri ýetýän tarap

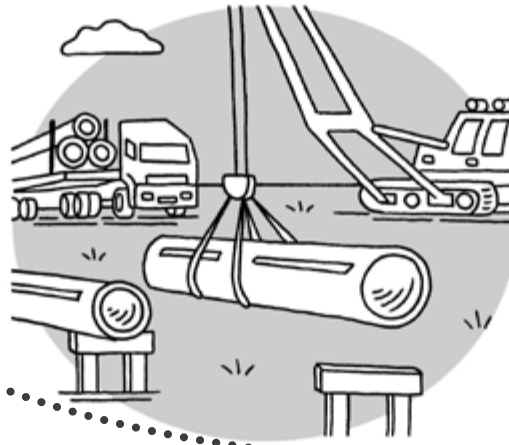
#### Borçnama

Maslahat bermek üçin ýeterlik maglumat, bar bolsa DGTB barada resminamalary bilen üpjün edýär

### Gelip çykyş tarap



Maýa goýujylar seresap bolmaly we taslamany maliýeleşdirmäge diňe taslamanyň netijeleri aýdyň bolansoň razylaşmaly, zerur bolan halatynda daşky gurşawa serhetaşa täsiriň bahasyny talap etmeli.



Hoşniýetlilik, halkara iň oňat tejribe



Espo konwensiýasy onuň Taraplary bolmadyk ýurtlara degişli bolmasa-da, talap edilse hoşniýetlilik edip maglumat bermeklik ol ýurtlar, şeýle hem taslama maýadarlary üçin bähbitlidir.

Espe konwensiýasyna gatnaşmaýan gelip çykan ýurt



## Maglumat ýaýratmagyň käbir usullary

### Maglumatyň jemgyýetçilik köpçüliginiň arasynda ýaýramagy

Maglumat býulletenleri



Mahabat plakatlary

KHBS resmi bildiriş  
(radio, telewideniýe, gazetler)



Taslamanýň web-sahypalary

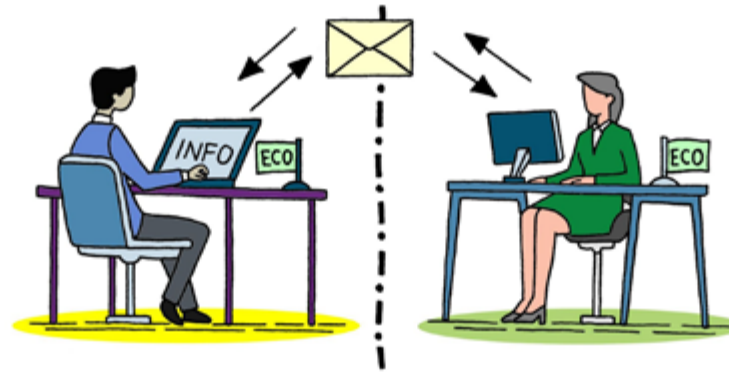


### Täsiri ýetýän Taraplar gelip çykan Taraplaryň täze taslamalary barada öwrenip bilerler

KHBS maglumatlary yzarlamak arkaly



bir tarapyň jogapkär edarasynyň işgärleri tarapyndan beýlekisiniň degişli edarasynyň işgärlerine e-poçta arkaly maglumat bermek



resmi habar bermek

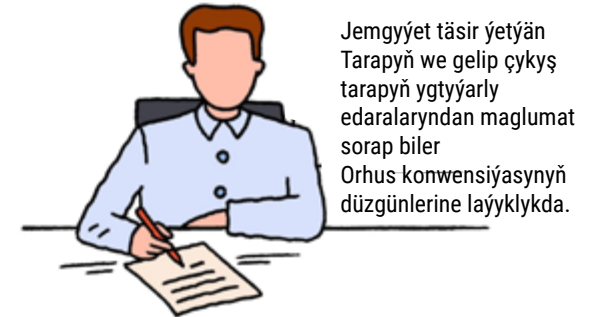


### Maslahatlara köpçüligiň gatnaşmagynyň ýollary

Köpçülikleýin diňlenişik



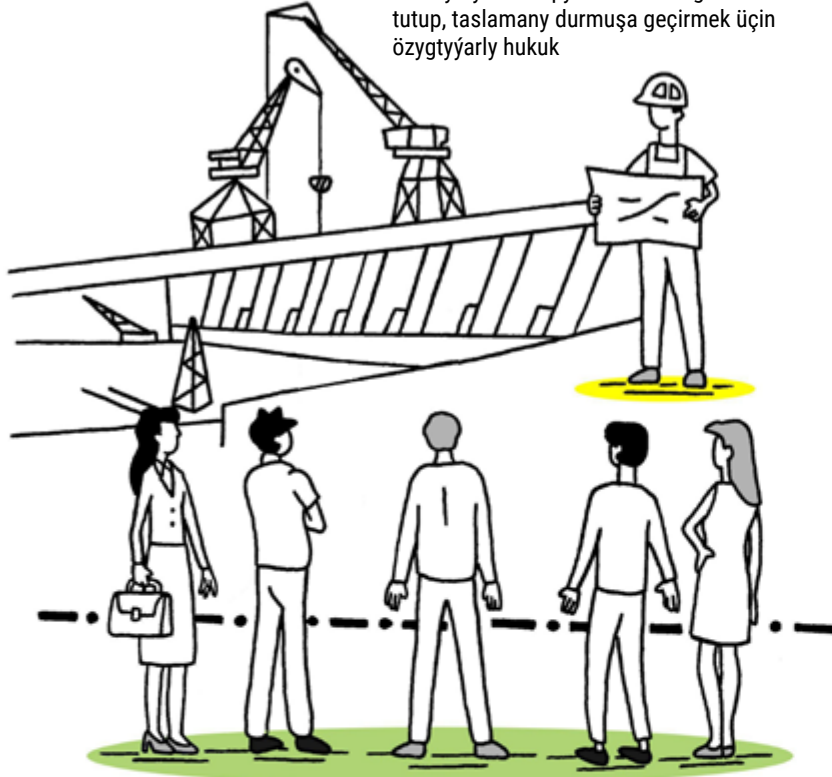
Ýazmaça görnüşde bellik bermek



## Esasy yörelgeler

### Gelip çykyş tarap

Täsir ýetýän Tarapyň belliklerini göz önünde tutup, taslamany durmuşa geçirmek üçin özygtyýarly hukuk

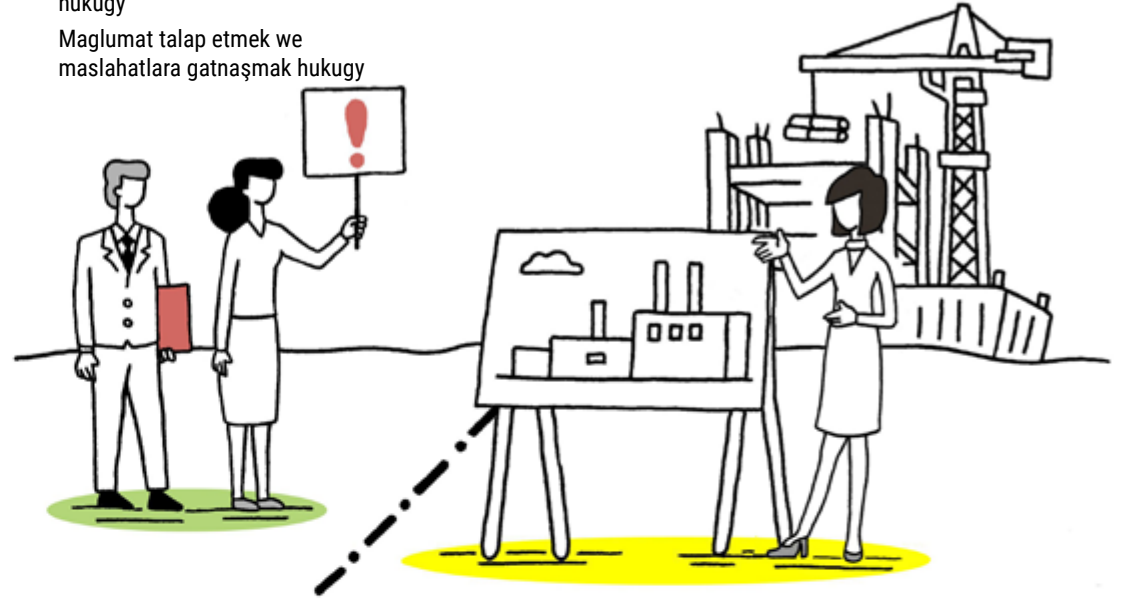


### Täsiri ýetýän tarap

çärelerini gadagan edip bilmez

Işler barada habar bermek hukugy

Maglumat talap etmek we maslahatlara gatnaşmak hukugy



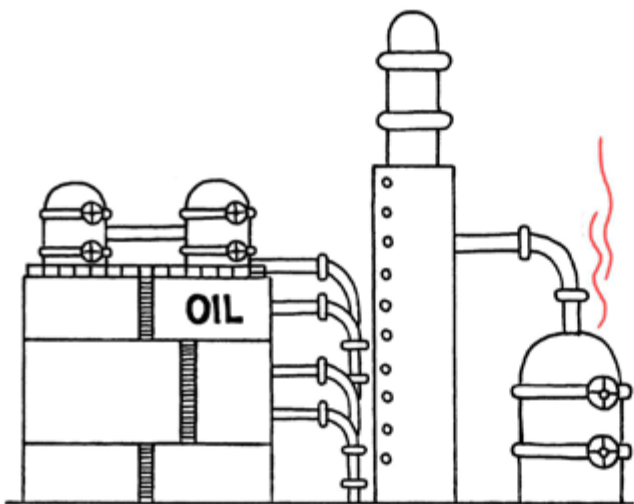
### Iki tarap hem

Dialoga, gatnaşmaga we konsensus, şol sanda alternatiw çözümler we zyýanly täsirleri azaltmak boýunça çärelerе gatnaşykda hem gazanmak hukugy

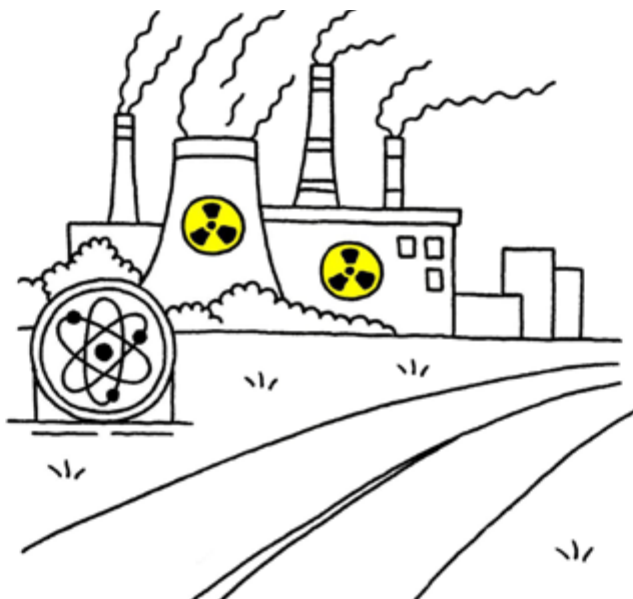


Senagat we täjirçilik syrlaryny öz içine alýan maglumatlary goramak hukugy

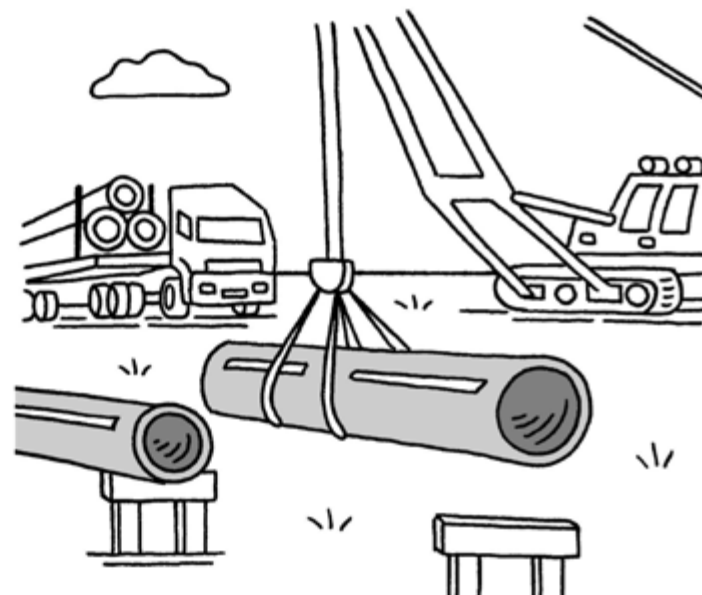
## Konwensiýa degişli bolan işiň käbir görnüşleri



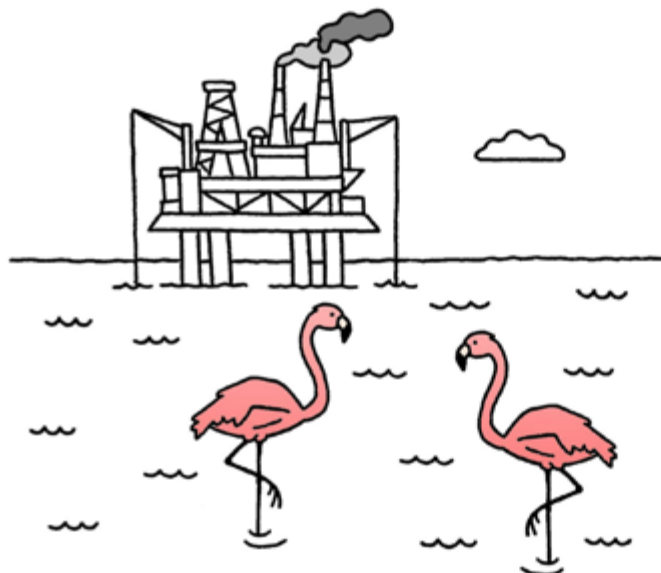
Nebiti gaýtadan işleýän zawodlar we kömüri ýa-da bitumly slanesiň gazlaşdyrylmagy we suwuklandyrylmagy üçin gurnamalar



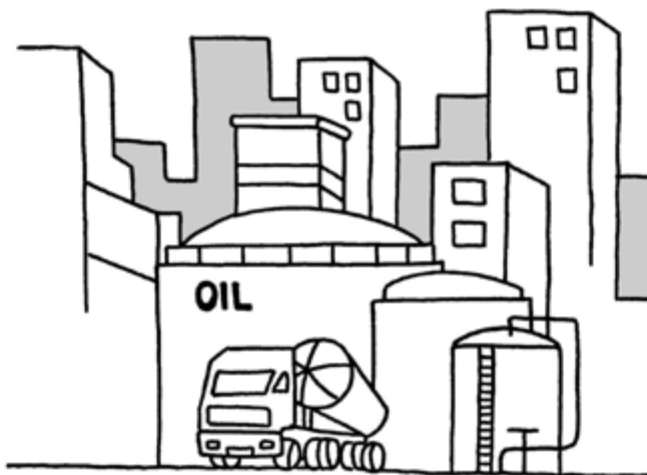
Ýylylyk we atom elektrostansiýalary



Nebit, gaz ýa-da himiki serişdeleri daşamak üçin uly diametrli turbalar



Kontinental şelfde uglewodorodlary çykmak

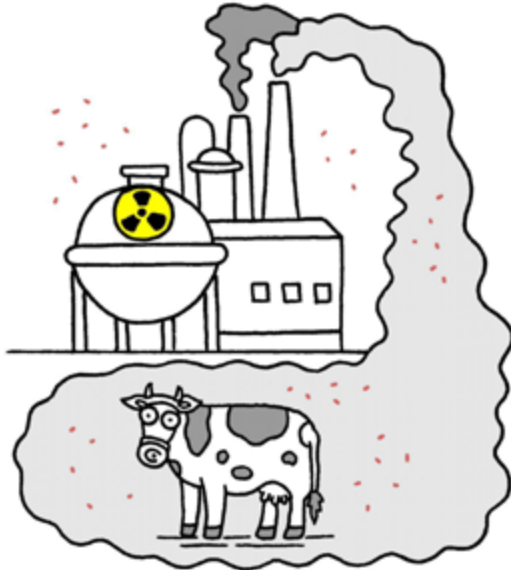


Nebit, nebithimiýa we himiýa önümlerini saklamak üçin uly ammarlar

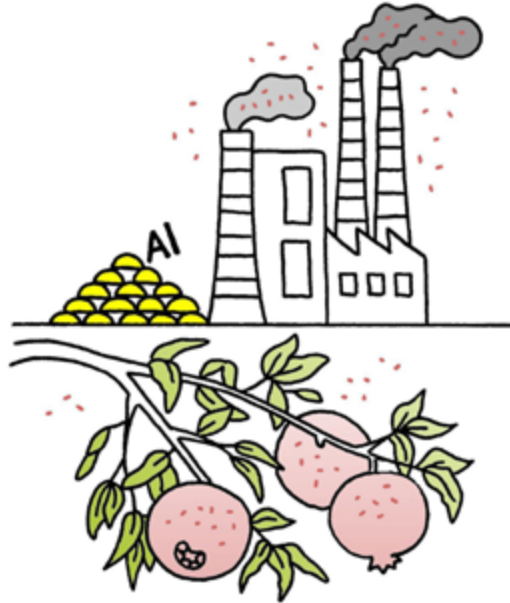


Işiň beýleki görnüşleri - Konwensiýanyň 2.5-nji maddasyna we III Goşundylara serediň

## Konwensiya degişli bolan işiň käbir görnüşleri



Ýadro ýangyjyny öndürmek ýa-da baýlaşdyrmak  
ýa-da radioaktiv galyndylary ýygnamak, ýok  
etmek we gaýtadan işlemek üçin gurnamalar



Partlaýjy peç we polat eretme önümçilik we  
reňkli metallary eretmek üçin uly gurnamalar



Asbest çykarmak we asbest we asbest saklaýan  
önümleri gaýtadan işlemek üçin gurnamalar



Himiýa kombinatлары



Sellýulloza we kagyz önümçiligi



Zäherli we howply galyndylary ýakmak, himiki  
gaýtadan işlemek ýa-da gömmek üçin gurnamalar

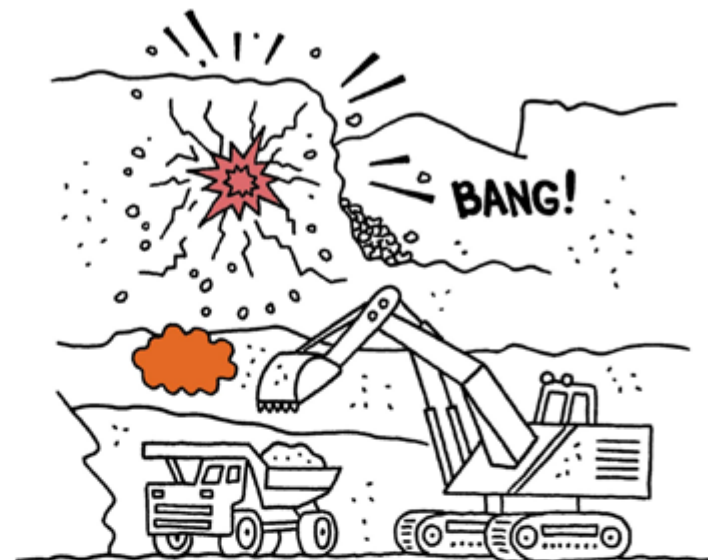
## Konwensiýa degişli bolan işiň käbir görnüşleri



Awtoulag ýollarynyň, tiz ýollaryň we howa menzilleriniň gurluşygy



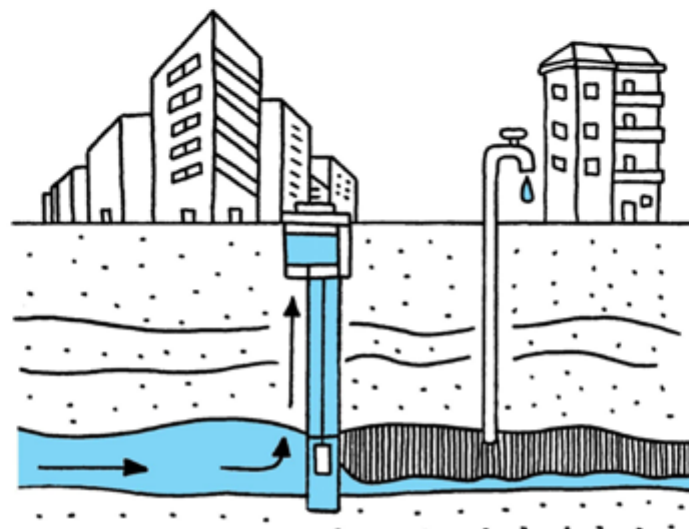
Söwda portlary we içerki suw ýollary



Iri möçberde magdan gazyp almak, metal magdanlaryny we kömüri gazyp almak we ýerinde baýlaşdyrmak



Uly bentler we suw howdanlary

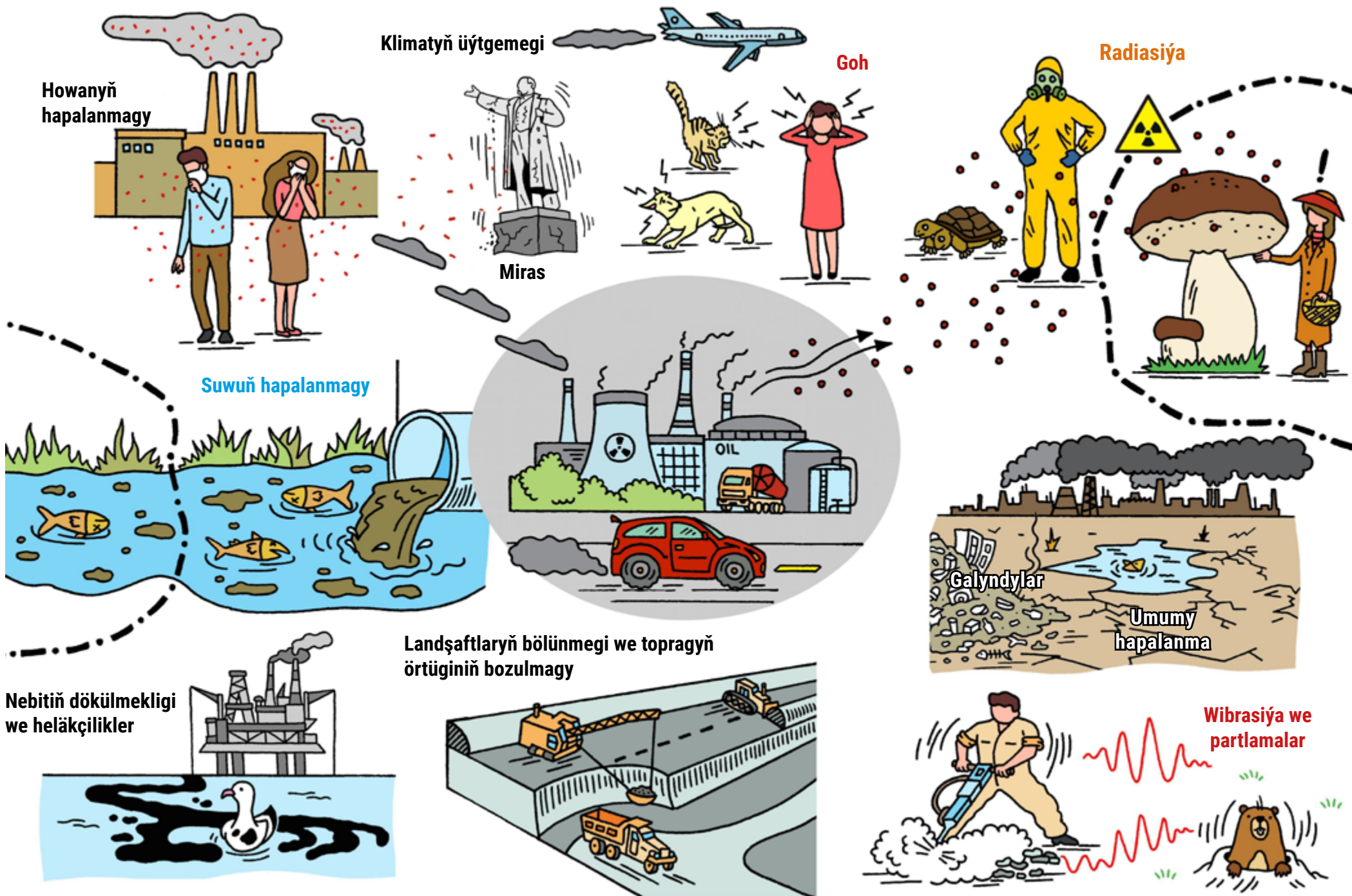


Ýerasty suwlary almak boýunça işler

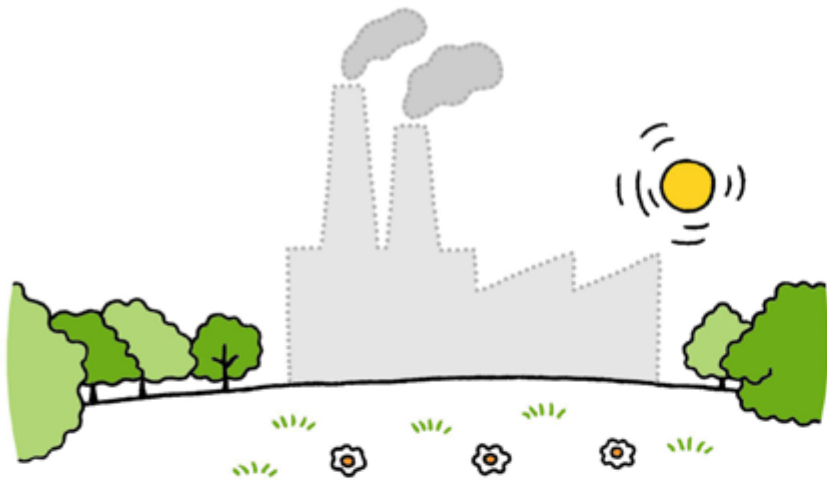


Uly meýdanly tokaýlary çapmak

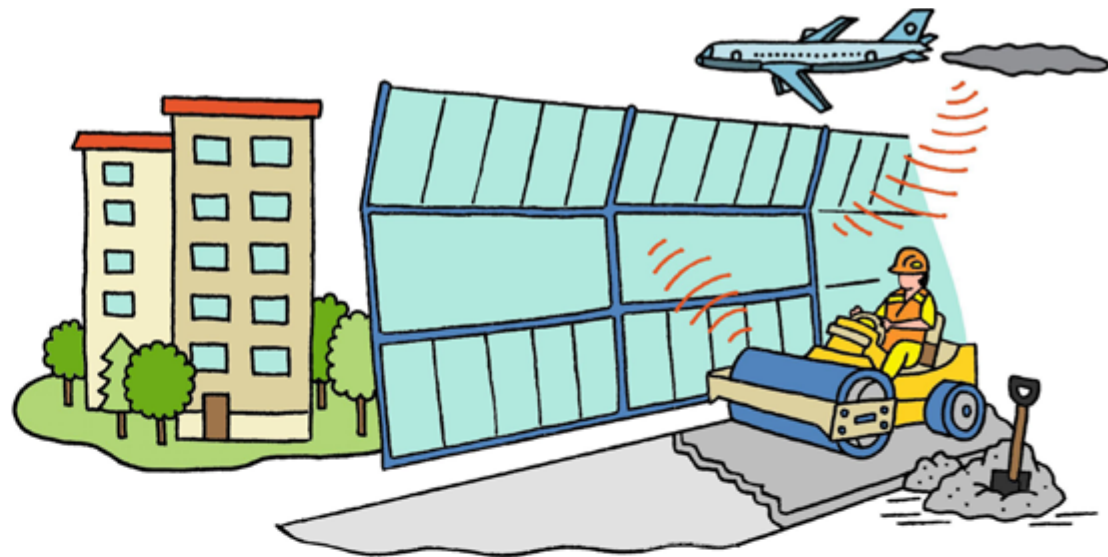
# Daşky gurşawa täsiriň käbir görnüşleri



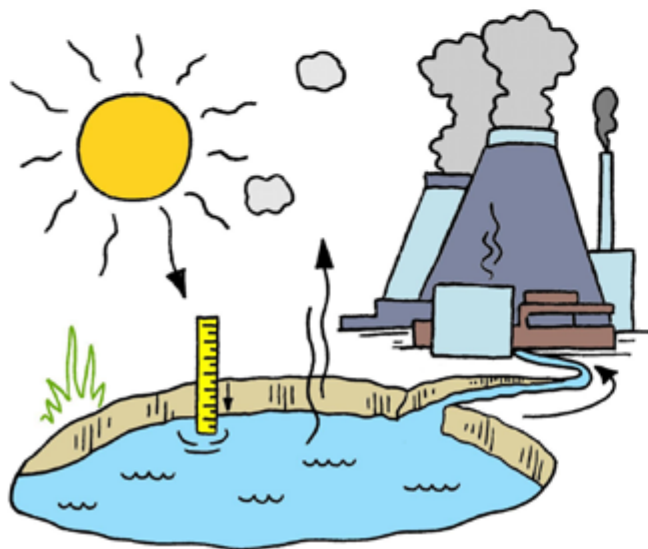
## Alternativ çözümleri we daşky gurşawa täsirini azaltmak üçin iň amatly çäreleri gözden geçirmek



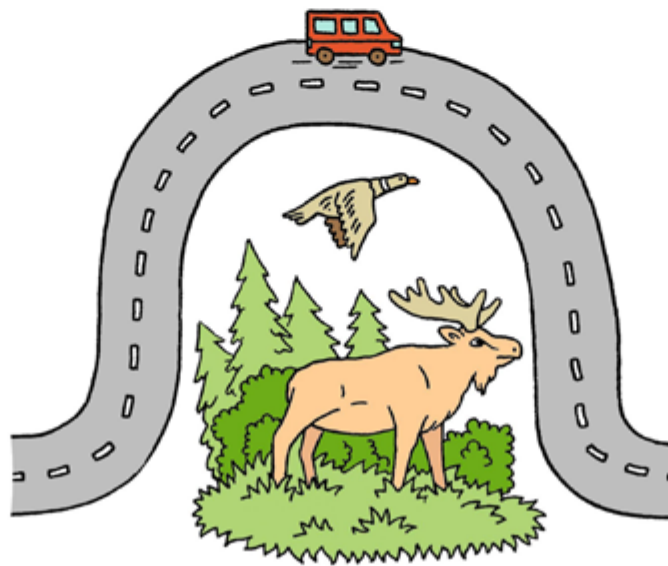
Muqobillarning yo'qligi (loyihani rad qilish)



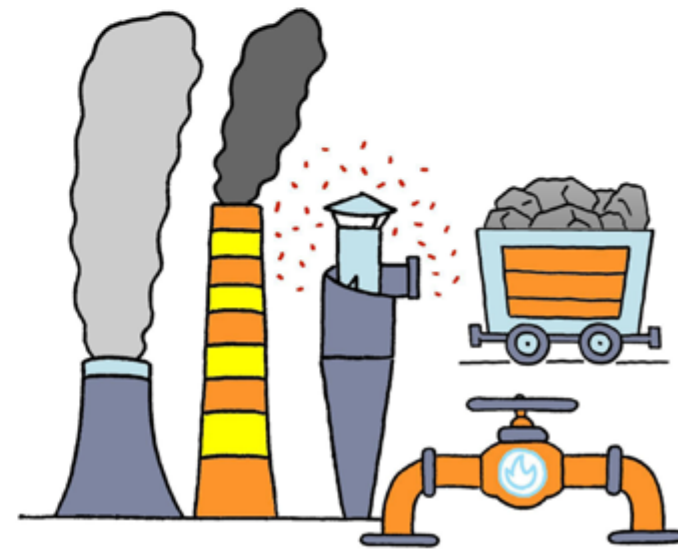
Yo'l qoplamasi uchun muqobil mate-riallar, shovqinlarni pasaytirish bo'yicha choralar



Howanyň üýtgemeginiň ähtimal täsirlerini hasaba almaklyk

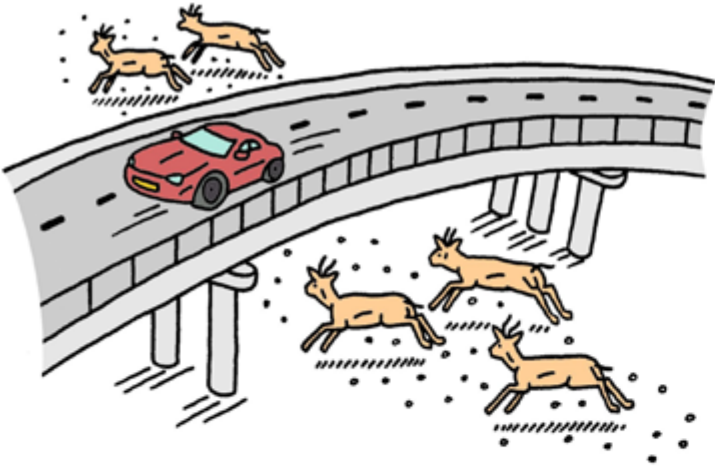


Biodürlügiň goralýan ýerleri we esasy ugurlary üçin çözümler

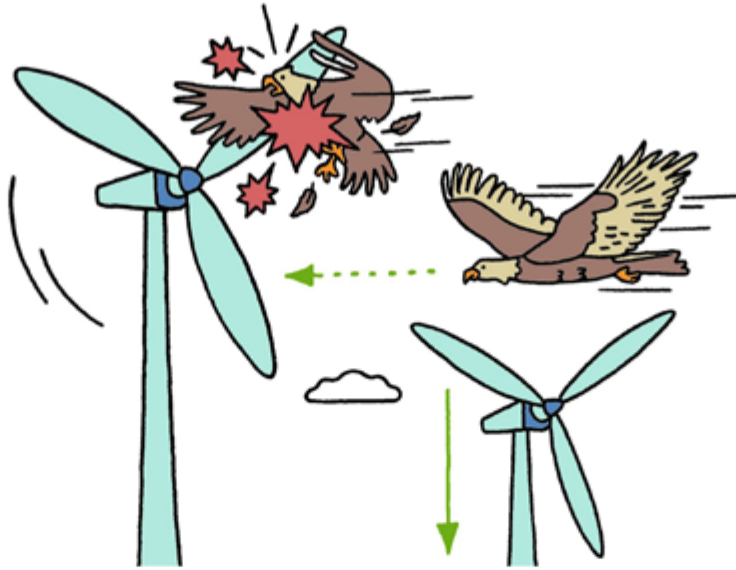


Ýangyjyň beýleki görnüşlerine geçmek, zyňyndylary gözegçilik etmek

## Alternativ çözümleri we daşky gurşawa täsirini azaltmak üçin iň amatly çäreleri gözden geçirmek



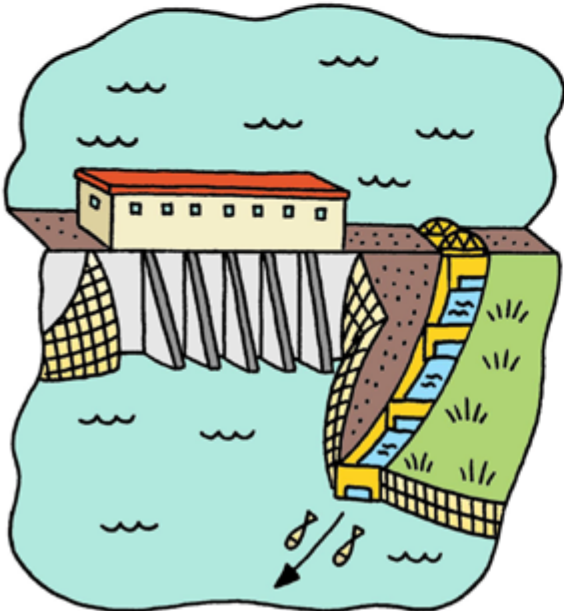
Göçyän süýdemdirijiler üçin çözümler



Guşlaryň ýitip barýan we göçyän görnüşleri üçin çözümler



Obýektleriň ýerleşdirilmegi



Balyklaryň göçyän görnüşleri üçin çözümler



Hapalanmagynyň önüni almalyk



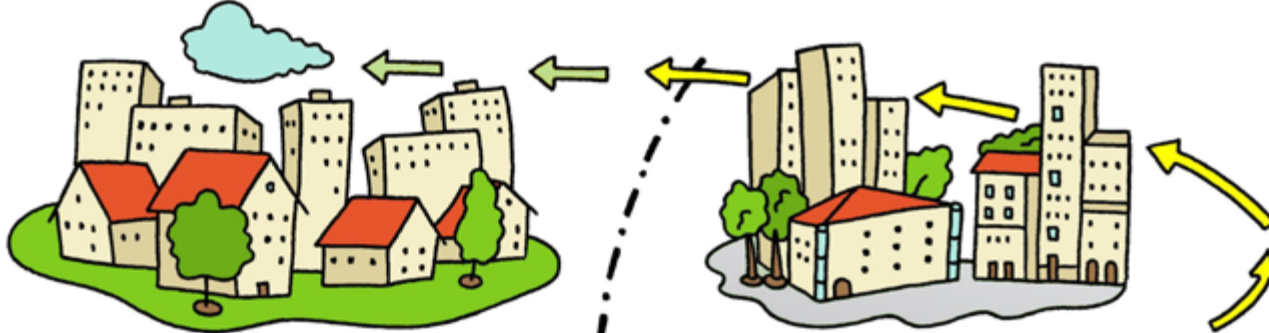
Gyssagly ýagdaýlara taýýarlyk we duýduryş ulgamlary



## Hyzmatdaşlygıň görnüşleri

### Konwensiýanyň düzgünlerini ýerine ýetirmek baradaky ikitaraplaýyn şertnamalar:

aragatnaşyk dili, habarnamalara jogap bermegiň wagty, köpçüligiň gatnaşmagynyň wagty we şertleri,  
I Goşundyda görkezilmedik çäreleri düzgünleşdirmek, ähmiýet ölçütleri

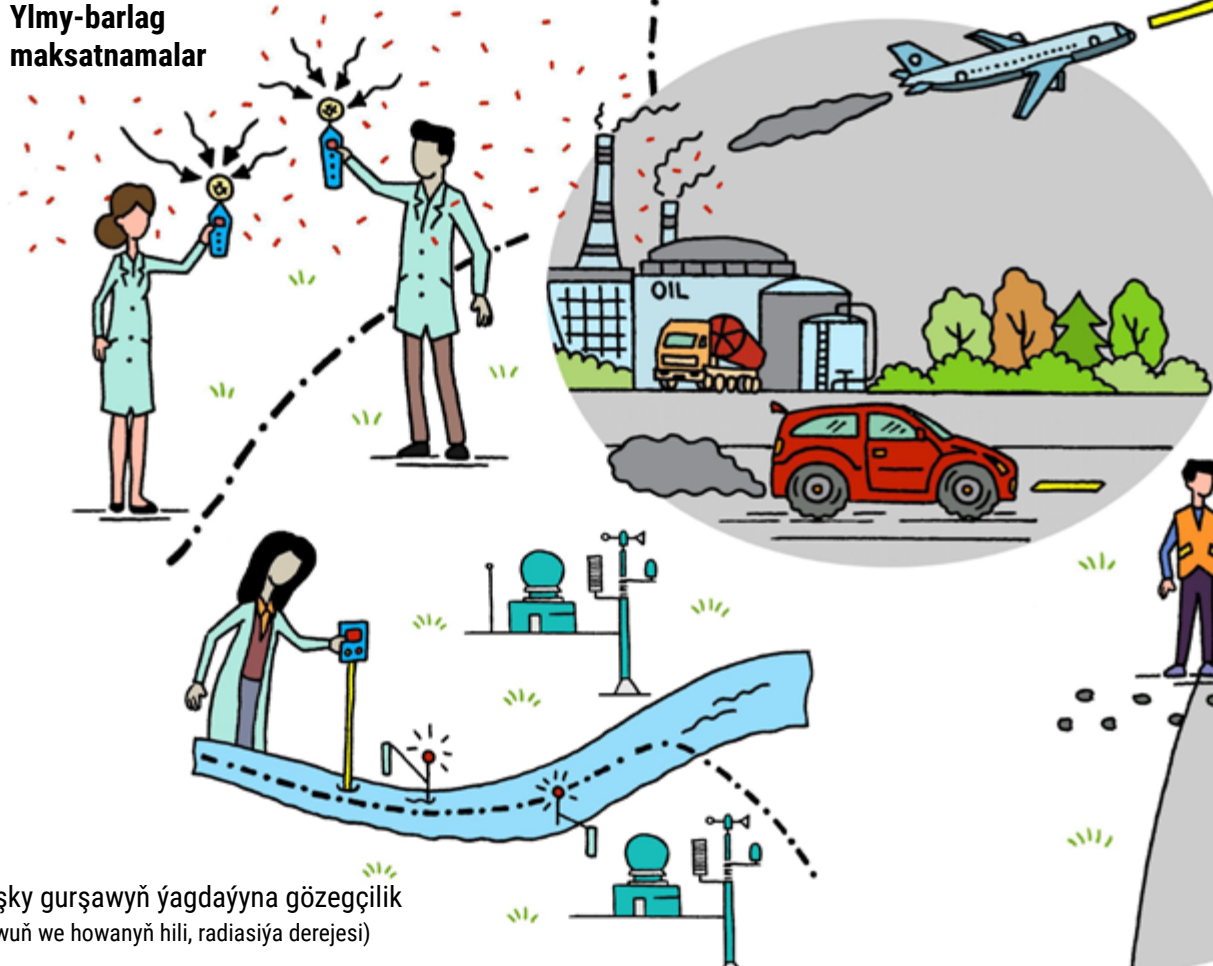


### Ikitaraplaýyn we köptaraplaýyn komissiýalar

(yzygiderli we ýörite ýygnaqlar)



### Ylmy-barlag maksatnamalar



### Sebitara hyzmatdaşlyk



Täsiri azaltmak we önüni alyş çäreleri boýunça hyzmatdaşlyk  
(migrasiýa koridorlary, görnüşlere gözegçilik)

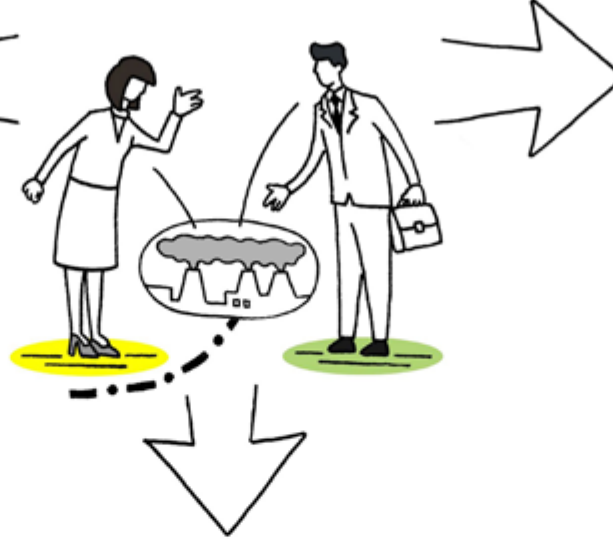
Daşky gurşawyň ýagdaýyna gözegçilik  
(suwuň we howanyň hili, radiasiýa derejesi)

# Anyk ýagdaýlar

## Har ikkala tomon uchun maqbul yechimlar va muloqot



## Çylşyrymly halkara ýagdaýlar



## Halkara kazyýet

## Arbitraž kazyýet (Goşundy VII)



## Atom elektrostansiyalarini joylashtirish, ulardan foydalanish muddatlarini uzaytirish va avariýalar xavfi



## Ýerine ýetiriji komitet



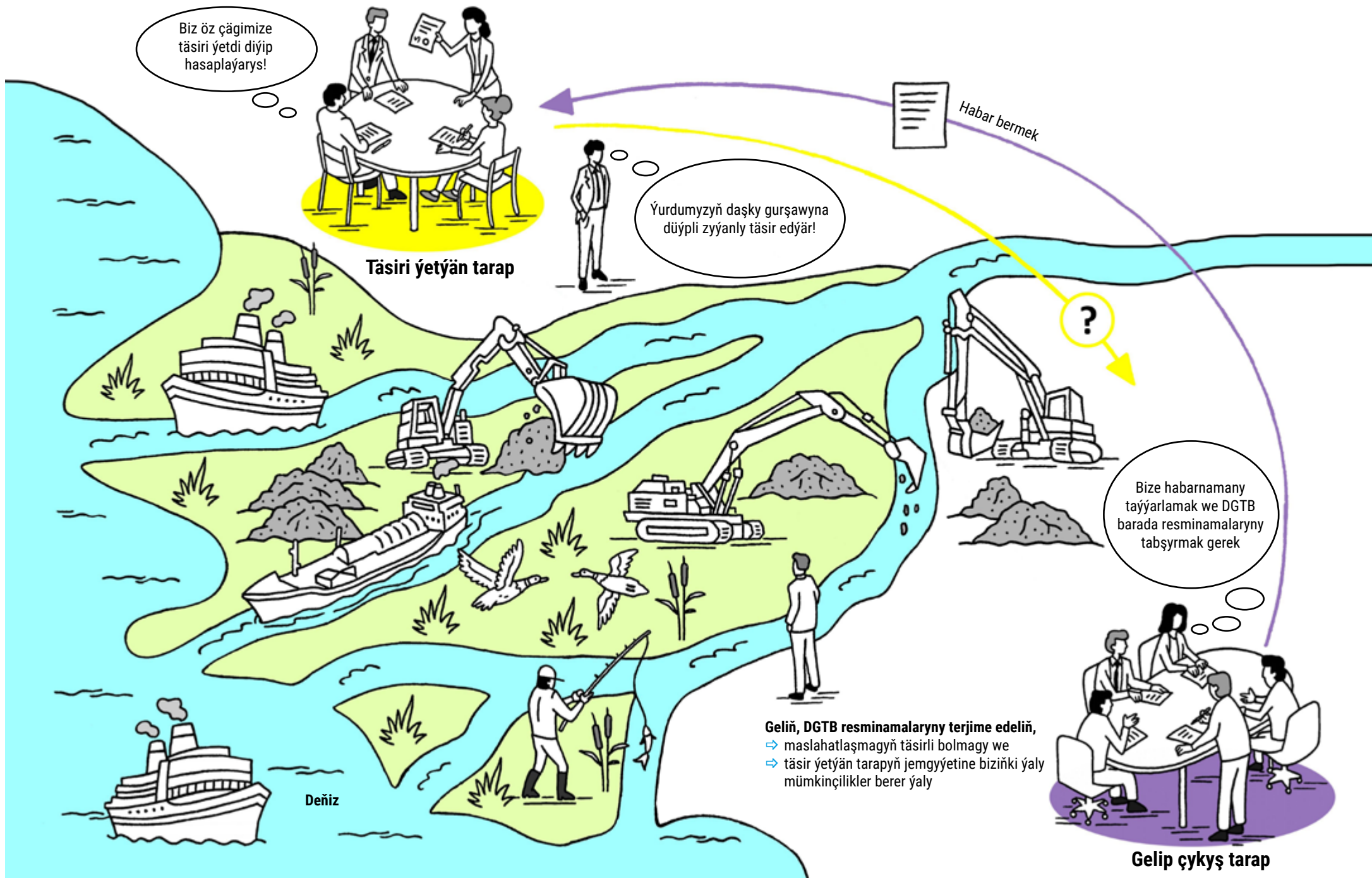
Bizi umumy täsir, suw howdanlaryňyzyň sygymlylygy we bu derýada olary işletmegiň düzgünleri gyzyklandyrýar!

GES kaskadlary



## Üstünlikli hyzmatdaşlygyň mysaly

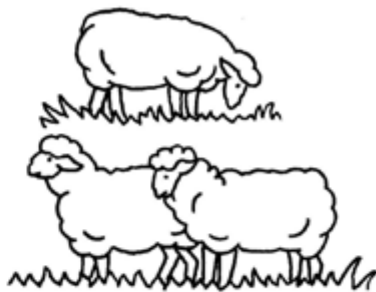
Derýanyň ykdysady işjeňlik we biodürlüligi gorap saklamak üçin wajyp bolan ep-esli bölegi we guýýan ýeri



Strategiki ekologiki bahalandyrmagy talap edýän meýilnamalar, maksatnamalar we strategiki resminamalar  
(SEB teswirnamasynyň ulanylýan ugurlary)



Shahar va qishloqlarni rejalashtirish



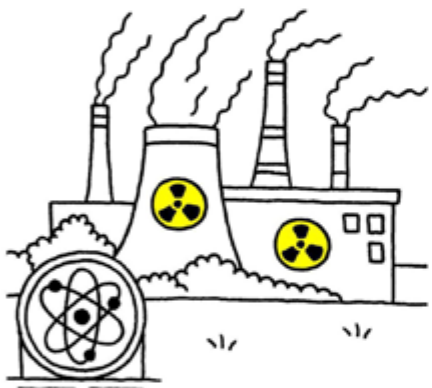
Qishloq xo'jaligi



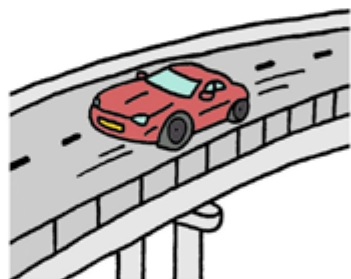
O'rmon xo'jaligi



Baliq xo'jaligi



Energetika



Transport



Senagat, şol sanda gazylp alynýan baýlyklary çykarýan



Syýahatçylyk



Sebitleýin ösüş



Suw hojalygy



Aragatnaşyk serişdeleri



Обращение с отходами



Ýerden peýdalanuş

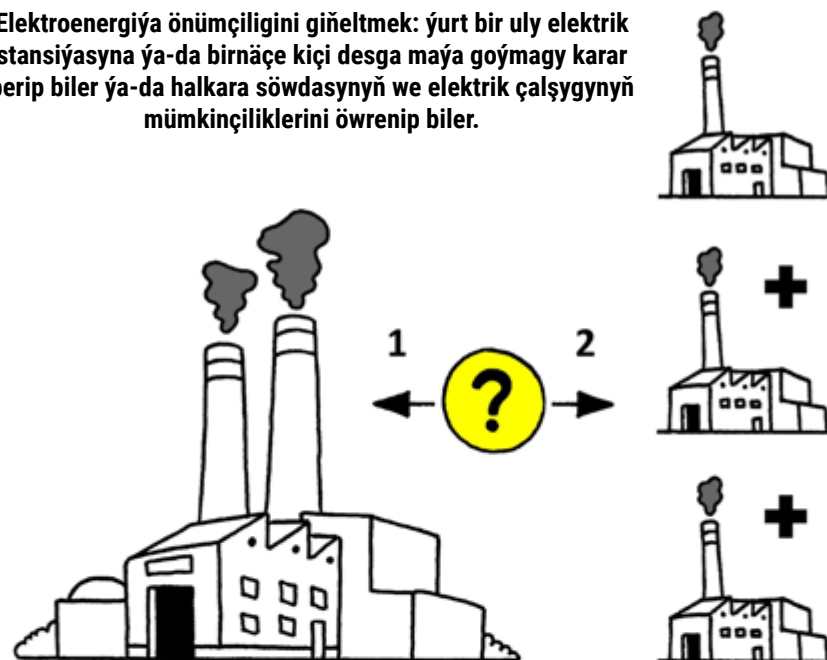
# Ekologik faktorlaryna esaslanýan strategiki çözümleriň mysallary

## SEB barada teswirnama

Atom energetikasy: ýurt AES ulanyş döwrüni uzaltmak barada strategik çözümler kabul edip biler ýa-da gaýtadan dikeldilýän energiýa çeşmelerine geçip biler



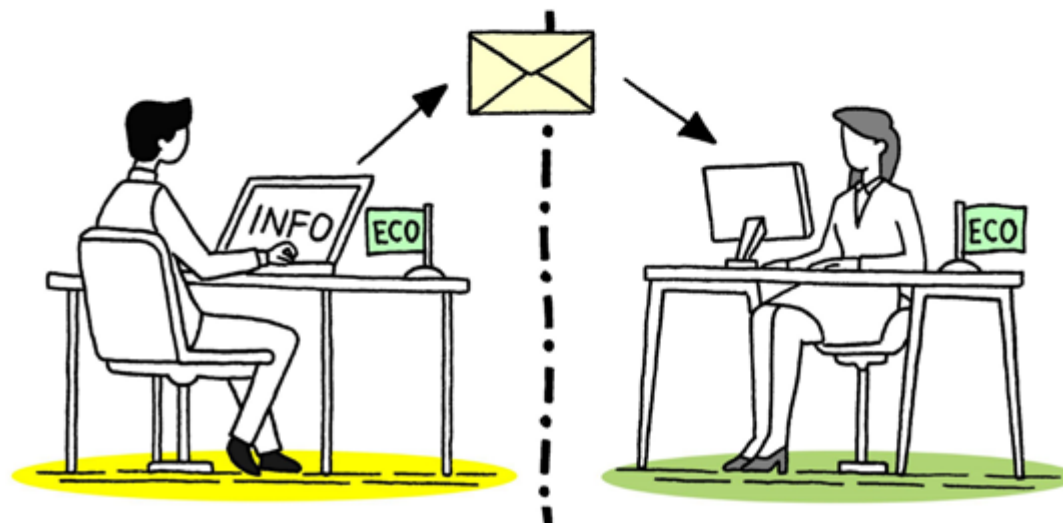
Elektroenergiýa önümçiligini giňeltmek: ýurt bir uly elektrik stansiýasyna ýa-da birnäçe kiçi desga maýa goýmagy karar berip biler ýa-da halkara söwdasynyň we elektrik çalşygynyň mümkinçiliklerini öwrenip biler.



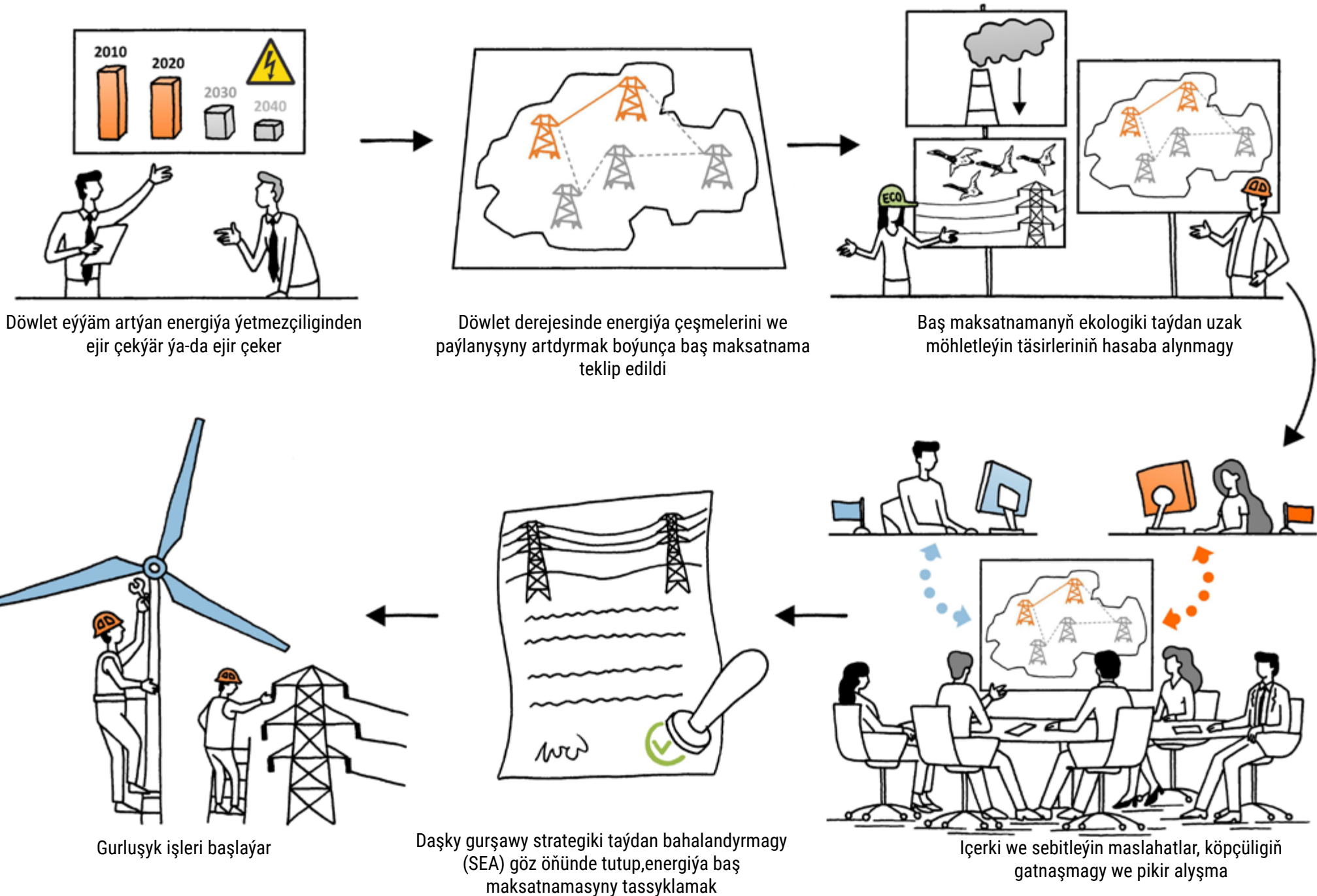
Strategiki kararlar we olaryň daşky gurşawa ýetirýän täsiri barada jemgyýetçilik maslahatlar



Meýilnamalar we programmalar beýleki tarap üçin netijelere getirip biljek bolsa, serhetäşe geňeşmeler

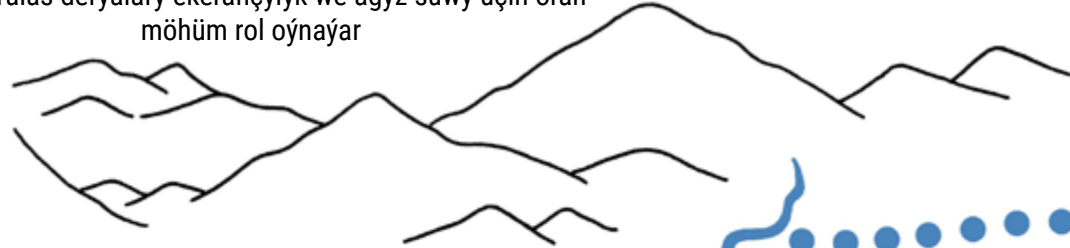


## Daşky gurşawy strategiki taýdan bahalandyrmagyň (SEB) ädimleri: energiýa pudagynyň mysalynda



# Çu we Talas derýalarynyň akabalaryndaky suw baýlyklary boýunça hyzmatdaşlyk: daşky gurşawyň strategiki meseleleri

Gazagystan we Gyrgyzystan döwletleri tarapyndan paýlaşylan Çu we Talas derýalary ekerançylyk we agyz suwy üçin örän möhüm rol oýnaýar

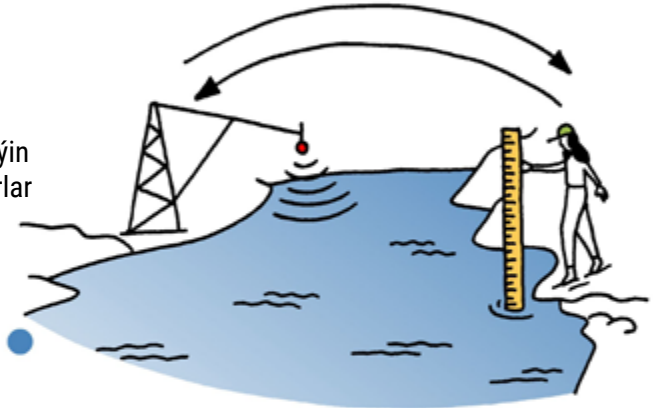


Tokaý gorag guşaklary we beýleki çäreler derýany goraýar we howanyň uýgunlaşmak tagallalaryna goşant goşýar

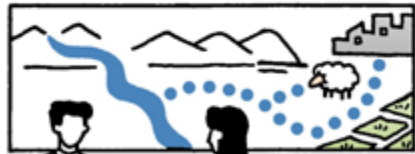
Bilelikdäki derýa komissiyasy suwdan peýdalanmak barada kararlary kabul edýär



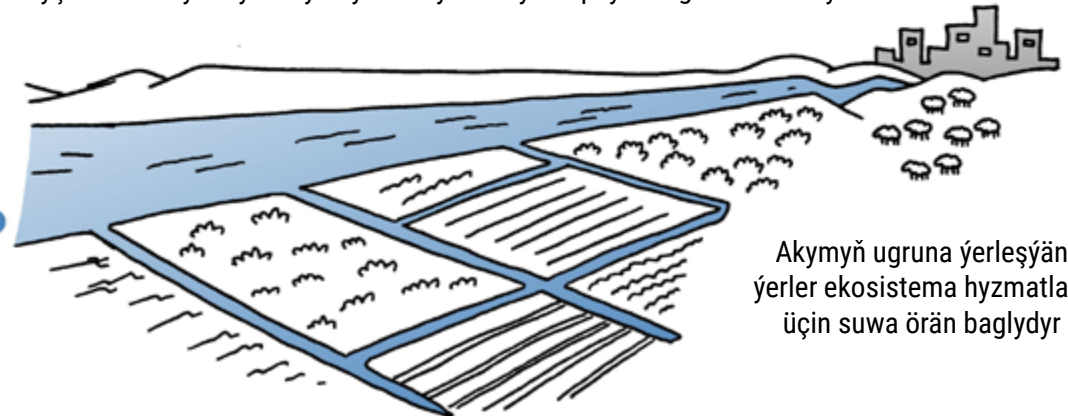
Döwletler suw akymy we möwsümleýin çaklamalar barada maglumat alyşýarlar



Suw ulanyş assosiasiyalary suwy daýhanlaryň arasynda paýlamaga kömek edýär



Döwletler serhetaşa derňewler we strategiki meýilnamalar geçirýärler



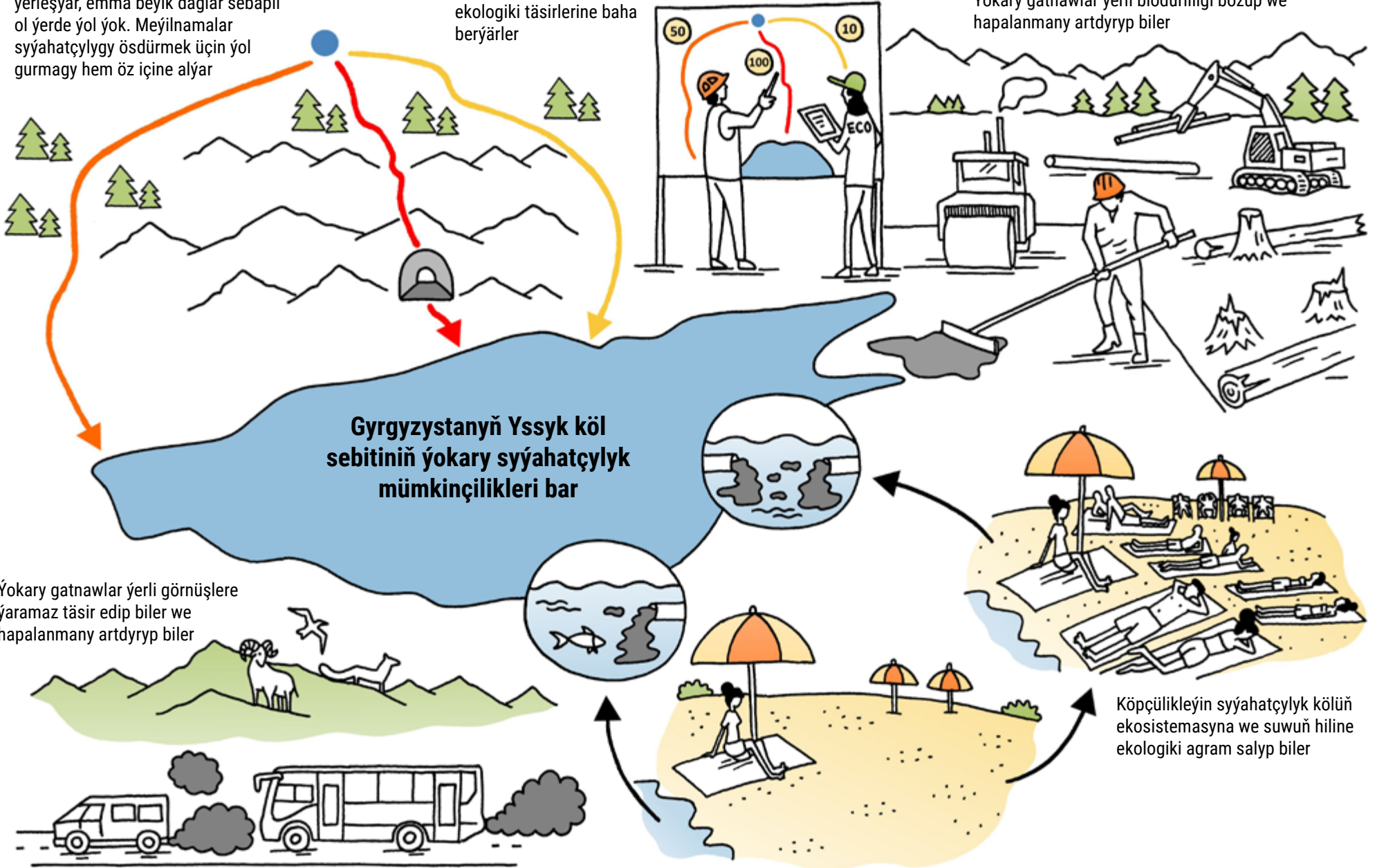
Akymyň ugruna ýerleşýän ýerler ekosistema hyzmatlary üçin suwa örän baglydyr

# Almata bilen Yssyk kölüň arasynda syýahatçylygyň we aragatnaşygyň ösdürilmegi: daşky gurşawyň strategiki meseleleri

Almata Yssyk kölden 70 km uzaklykda ýerleşýär, emma beýik daglar sebäpli ol ýerde ýol ýok. Meýilnamalar syýahatçylygy ösdürmek üçin ýol gurmagy hem öz içine alýar

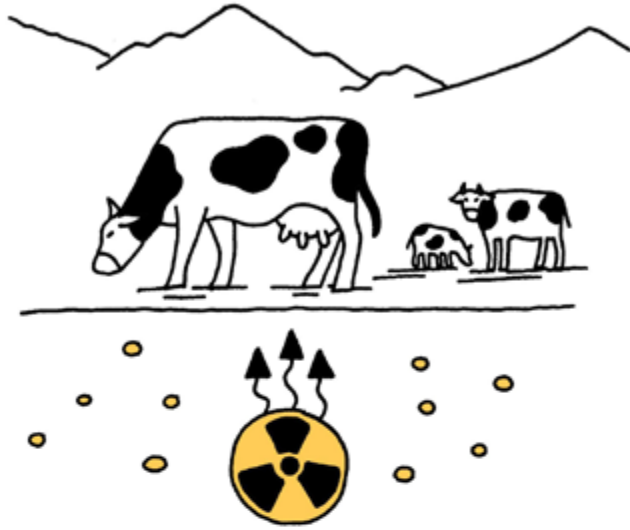
Hünärmenler ykdysady we ekologiki täsirlerine baha berýärler

Ýokary gatnawlar ýerli biodürliligi bozup we hapalanmany artdyryp biler





## Radioaktiwlikden miras galan galyndylary arassalamak: ýerli Orhus merkezleriniň wezipesi



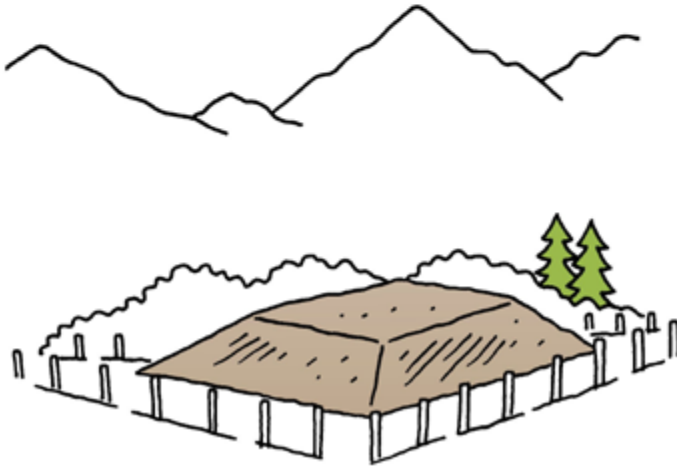
Sowet döwründen galan urany gazyp almak ekerançylyk we ilatyň saglygy üçin howp döredýär



Meseläni kesgitlemek we ekologiki howp kartasy. Ýerli Orhus merkezleri ilatyň maglumat almagy üçin möhüm ähmiýete eýedir



Syýasatçylar we halkara guramalar ýadro galyndylary meselesinde serişdeleri mobilizasiýa etmäge üns berýärler



Galyndylary has ygtybarly we howpsuz saklamak. Köpçüligе habar bermek we bilim bermek üçin üznüksiz tagallalar.



Radioaktiw galyndylary göçürmek, möhürlemek we beýleki çäreler saglyk we ekologiki babatda howplary çäklendirmäge ýardam etdi



Jemgyýetçilik maglumat guramalary düzediş çärelerini geçmäge we daşky gurşawa baha bermäge ýardam edýärler.

# Espos konvensiýasynyň gurluşy we işi

## Sekretarlyk

Ženewada ýerleşýär, iki şertnamany dolandyryar, Taraplaryň ýygnaýyny we beýleki Konvensiýa guramalarynyň hyzmat edýär, iş meýilnamasynyň durmuşa geçirilmegini goldaýar.



## Wagtlaryň we ýörite iş toparlary

anýk metodiki resminamalary işläp düzmek üçin döredilip bilner.



## Ýerine ýetiriji komitet

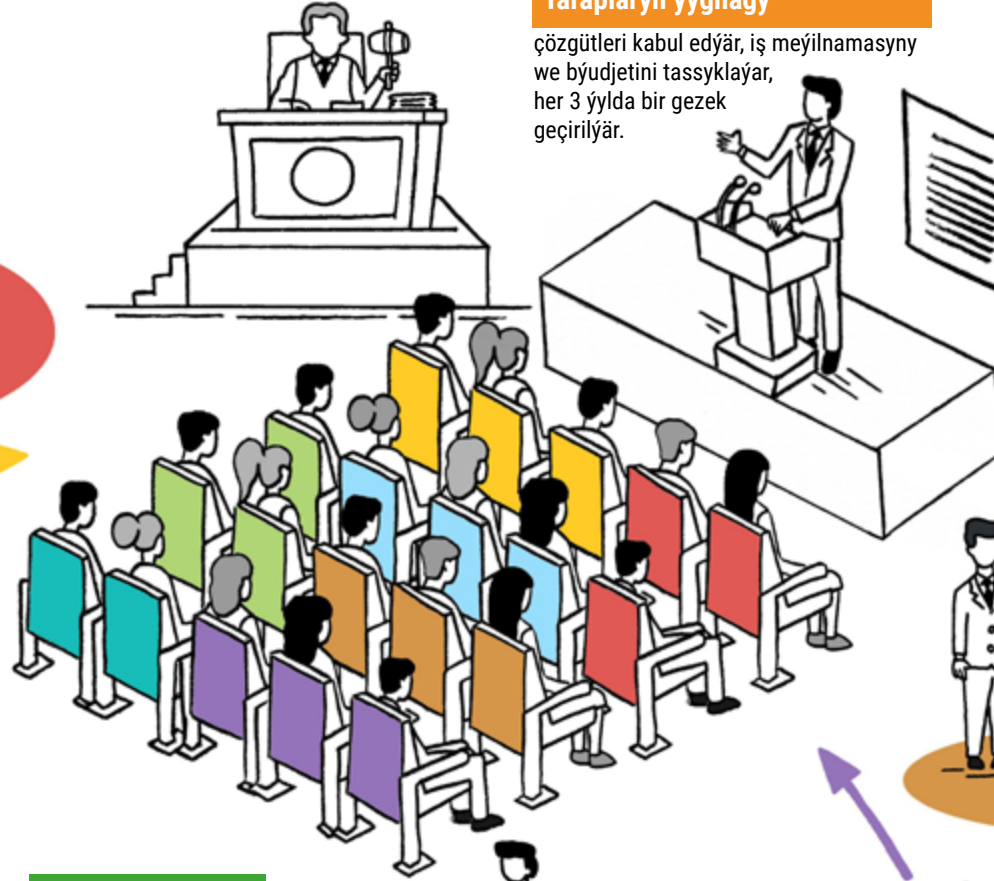
Taraplaryň şertnamalaýyn borçnamalary berjaý edilişini barlaýar we olara ýerine ýetirilmekde kömek edýär.



## Administrativ meseleler boýunça milli utgaşdyryjylar

## Taraplaryň ýygnaýy

çözgütleri kabul edýär, iş meýilnamasyny we býudjetini tassyklaýar, her 3 ýylda bir gezek geçirilýär.



## Işe seretmek boýunça komissiýa

3.7-nji maddanyň şertleri ýerine ýetirilýän bolsa täsir ýetýän Tarapyň haýşy boýunça IV Goşundy laýyklykda döredilip bilner. Gürrüni gidýän işiň serhetara zyýanly täsirleriniň ähtimallygyny öwrenýär. Üç tehniki bilimenden ybarat: her tarapyň bir wekili we bir garaşsyz bilimden.



## Býuro

– kiş meýilnamasyny aýdyňlaşdyryan we onuň durmuşa geçirilmegini, maliýe meselelerine we Taraplaryň ýygnaýyklaryny taýýarlamaga kömek edýän maslahat beriji edara.



## Duýduryş maksatlary üçin aragatnaşyk nokatlary

## DGTB we SEB boýunça iş topary

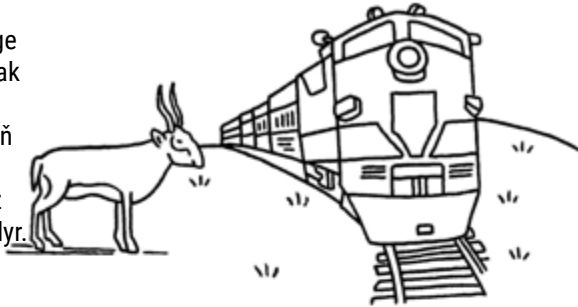
– taraplaryň mejlisiniň kömekçi edarasy, Konvensiýanyň we teswirnamanyň we iş meýilnamasynyň ýerine ýetirilmegini kömek edýär, her ýyl ýygnaýar.



## Espo konwensiýasynyň beýleki konwensiýalar bilen gatnaşygy

### Biologiki dürlülük baradaky konwensiýa we ýabany haýwanlaryň göçüp-gonup ýören görnüşlerini gorap saklamak baradaky konwensiýa:

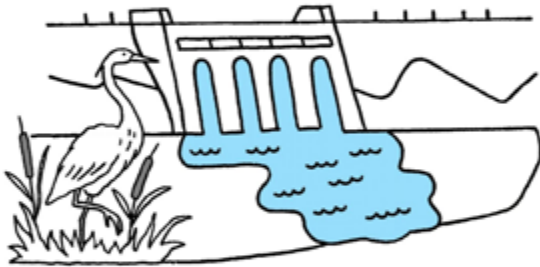
DGTB biodürlülege gaýtaryp bolmajak täsirleri we ýaşayş ýerleriniň bölünip aýrylmagyny göz önünde tutmalydyr.



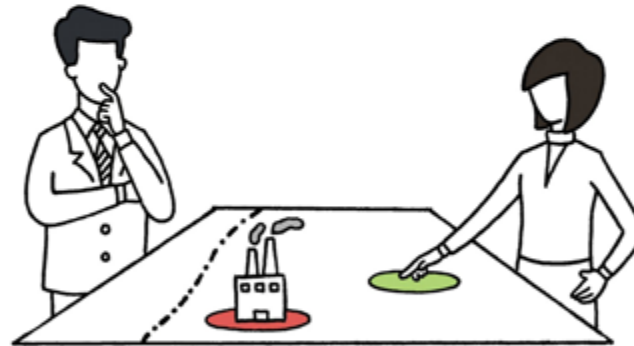
BMG ÝYT maglumata elýeterlilik, karar kabul etmede köpçüligiň gatnaşmagy we daşky gurşaw meselelerinde adalata elýeterlilik baradaky **Orhus konwensiýasy**



### Serhetara suw boýunça konwensiýa we Ramsar konwensiýalary:



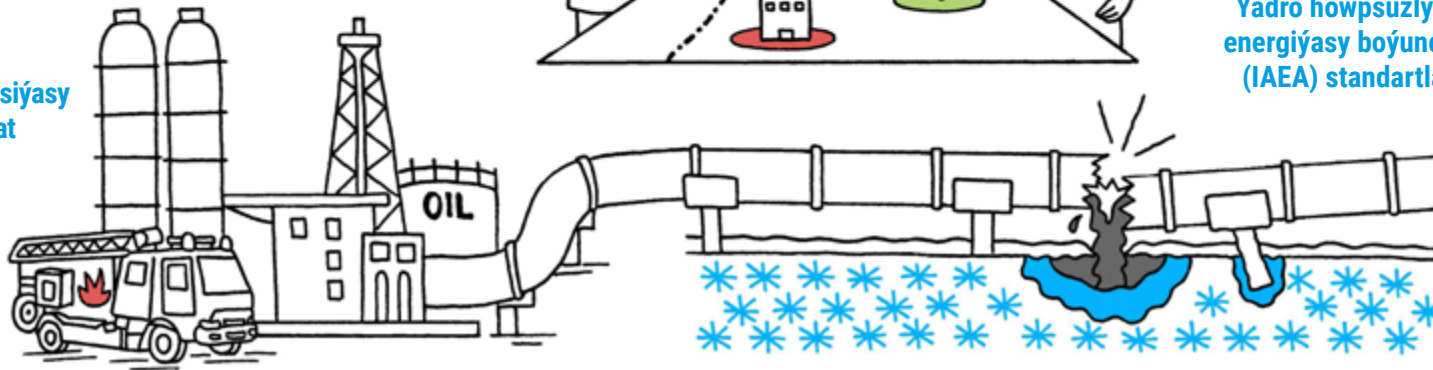
suw serişdelerinden tygşytly peýdalanmak we batgalyk ýerleri goramak hem DGTB talap edýär.



Ýadro howpsuzlygy şertnamalary, Atm energiýasy boýunça halkara agentliginiň (IAEA) standartlary we proseduralary

### Senagat howpsuzlygy konwensiýasy (Serhetüsti ekologiki maglumat agentligi):

DGTB berlende adatdan daşary ýagdaýlara taýýarlygy we töwekgelçiligi azaltmagy göz önünde tutmalydyr.

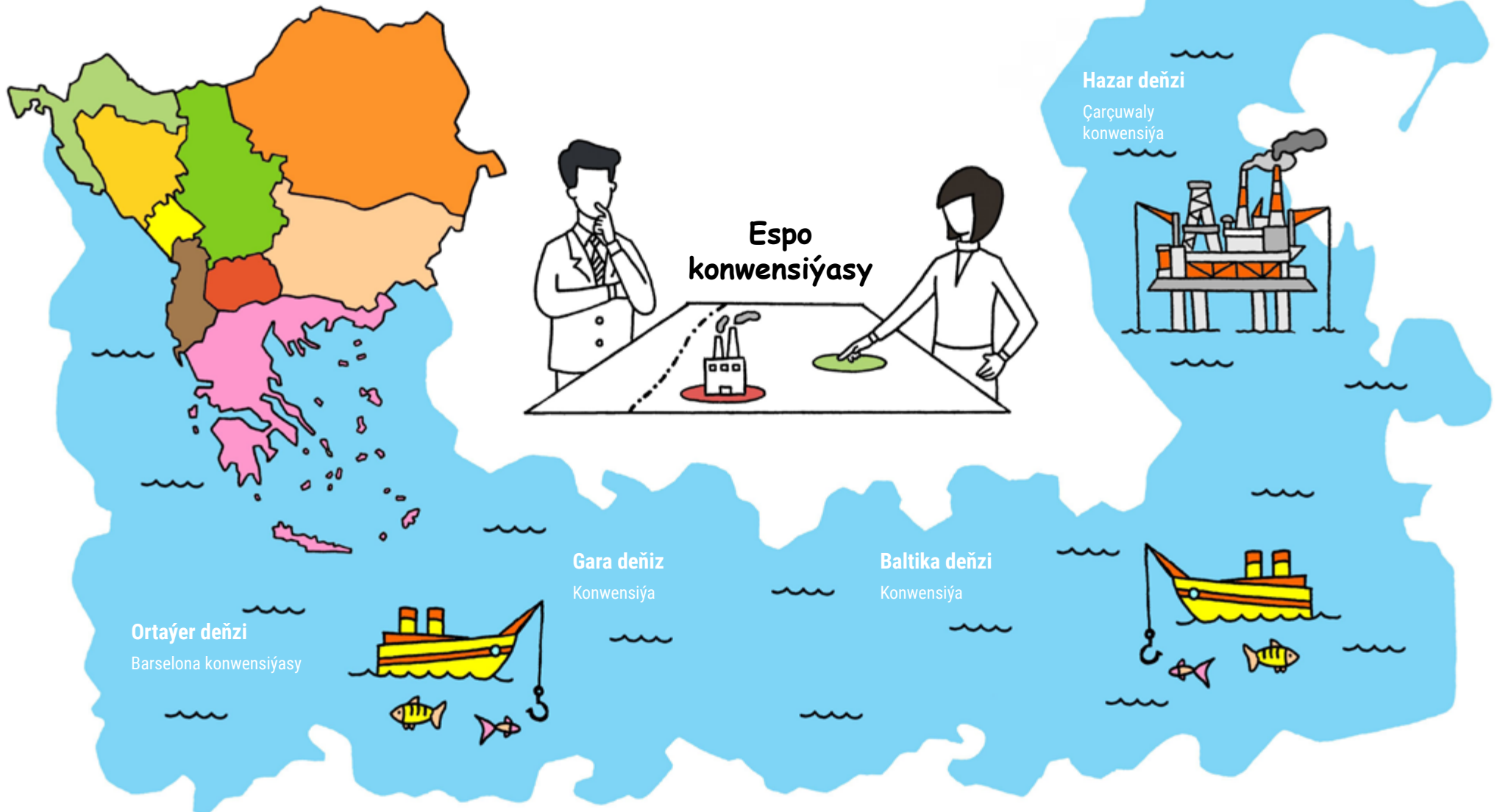


### Howanyň konwensiýasy (UNFCCC) we Pariž ylalaşygy:

Ekologik duýgur sebitlerde meýilleşdirilýän taslamalar üçin DGTB berlende, parnik gazlarynyň zyýndylaryny azaltmak üçin howanyň üýtgemegi bilen baglanyşykly meseleleri göz önünde tutmalydyr.

## Espo konwensiýasynyň beýleki konwensiýalar bilen gatnaşygy

Buharest şertnamasy Günorta-Gündogar Ýewropa ýurtlarynyň serhetaşa kontekstde daşky gurşawa täsire baha bermek konwensiýasynyň düzgünlerini ýerine ýetirmek baradaky köptaraplaýyn ylalaşygydyr.



## Elektron formatdaky goşmaça maglumatlar we usulyýet materiallary şu salgyda elýeter:

[unece.org/publications/environmental-assessment](http://unece.org/publications/environmental-assessment)

Serhetara kontekstde daşky gurşawa ýetýän täsire baha bermek baradaky konwensiýanyň teksti

Daşky gurşawa serhetüsti kontekstde täsire baha bermek Konwensiýasyna strategiki ekologik bahalandyrmak boýunça teswirnamasynyň teksti

Espo konwensiýasyna laýyklykda habarnamany taýýarlamak boýunça gollanma

Espo konwensiýasynyň tejribede ulanylyşy üçin gollanma

Taraplaryň ýygnaclarynda kabul edilen çözümler

Ýerine ýetiriji komitetiniň pikiri

Merkezi Aziýa ýurtlary üçin serhetara kontekstde daşky gurşawa täsire baha bermek boýunça täzeden seredilen gollanma

Ýer peýdalanyşy meýilleşdirmek, howply desgalary ýerleşdirmek we howpsuzlygy üpjün etmek meseleleri boýunça gollanma

Konwensiýanyň atom energetikasy bilen baglanyşykly işlerde ulanylmagy üçin teklipler

BMG ÝYT Espo konwensiýasy, SEB we DÖM baradaky teswirnama

Strategiki ekologiki bahalandyrmak teswirnamasy: Faktlar we netijeler

Strategiki ekologiki bahalandyrmaga köpçüligiň gatnaşmagy boýunça maslahatlar

Konwensiýany atom elektrik stansiýalarynyň hyzmat ediş möhletini üýtgetmek üçin peýdalanmak boýunça gollanma

